

РЕЦЕНЗІЯ

Завідувача кафедри туризму Сумського національного аграрного університету, кандидата педагогічних наук, доцента Коваленка Олександра Вікторовича на дисертаційну роботу Чжан Лянфень «Організаційно-економічні основи менеджменту туризму», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління і адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Організаційно-економічні аспекти управління туризмом є ключовими для забезпечення сталого розвитку галузі та підтримки екологічної та соціальної відповідальності. Задачі сталого розвитку в контексті туризму включають збереження природних ресурсів, культурної спадщини та підтримку місцевих спільнот. Ефективне управління туризмом має сприяти збалансованому використанню ресурсів, зменшенню негативного впливу на довкілля та сприяти соціально-економічному піднесенню місцевого населення. У контексті розвитку сільських територій, менеджмент туризму може відігравати важливу роль у стимулюванні економічного зростання та забезпеченні рівномірного розподілу благ у регіоні. Розвиток сільського туризму сприяє створенню нових робочих місць, підвищенню якості життя місцевого населення та збільшенню прибутку для місцевих підприємств. Організаційно-економічний підхід до управління туризмом в сільських територіях має сприяти інтеграції сільськогосподарських, культурних та екологічних аспектів для досягнення взаємовигідного розвитку, забезпечуючи при цьому збереження природи та культурної спадщини. З цих позицій, дисертаційне дослідження Чжан Лянфень на тему «Організаційно-економічні основи менеджменту туризму», яке присвячено дослідженню вказаної проблематики, є актуальним та своєчасним.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до тематики кафедри маркетингу і логістики Сумського національного аграрного університету «Управління конкурентоспроможністю підприємств на засадах інноваційного маркетингу» (0119U100250). Частина досліджень проводиться в рамках проекту «Дослідження екологічної ефективності туризму в умовах ревіталізації сільської місцевості» (2021-ZDJH-0032), що фінансується Хенаньським фондом гуманітарних та соціальних

досліджень; «Дослідження просторової диференціації рівня розвитку проживання в сім'ї в провінції Хенань та стратегії його просування» (SKL-2022-466), що фінансується Федерацією соціальних наук провінції Хенань; «Дослідження реформи викладання науково обґрунтованого курсу електронної комерції на основі концепції CDIO» (2022SYJXLX073), що фінансується навчальним дослідницьким проектом, започаткованим Департаментом освіти провінції Хенань.

Характеризуючи структуру та зміст рецензованої дисертації, слід відзначити, що робота містить вступ, три основні розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Коротка характеристика основного змісту роботи та результатів дослідження викладена у анотації. Основний текст роботи викладено на 215 сторінках, що також містить 24 таблиці та 49 рисунків, які доповнюють виклад авторського тексту. У дослідженні було використано значну кількість наукових джерел – 223, що свідчить про обґрунтованість та достовірність отриманих результатів.

Вступ до дисертаційної роботи містить виклад актуальності та основних елементів наукового дослідження: мети, завдань, об'єкту та предмету, методів дослідження. У вступі також охарактеризовано отримані авторкою наукові результати та їх практичне значення.

У першому розділі дисертаційної роботи здебільшого розглядаються теоретико-методологічні засади управління туризмом. Проаналізовано понятійно-категоріальний апарат, що стосується предмету дослідження. Визначено ключові характеристики сфери застосування туристичної галузі. В процесі глибинного аналізу обґрунтовані методичні підходи та показники оцінки ефективності туристичної діяльності. Дослідження проводяться на прикладі 31 провінції Китаю. Розглядається велика кількість даних для порівняння передового досвіду різних країн, особливо з розвинутою туристичною галуззю.

У другому розділі систематично викладено стан розвитку управління туристичною галуззю. На прикладах продемонстровано особливості розвитку туристичного менеджменту в Китаї та довоєнний стан туризму в Україні. Порівнюється конкурентна сила розвитку туризму між Китаєм та Україною. У першому параграфі цього розділу проаналізовано особливості розвитку організаційно-економічних засад туристичного менеджменту в Китаї. У другому параграфі досліджується сучасний стан українського туризму та порівнюється розвиток Китаю та України з теорією конкурентоспроможності. У третьому параграфі

вказується на особливості розвитку менеджменту туризму в майбутньому, включаючи поточне екологічне середовище, соціальне середовище, економічне середовище, технічне середовище тощо.

У третьому розділі запропоновано організаційно-економічний механізм розвитку туристичної індустрії, організаційно-інноваційний шлях та економічну основу. Планування і управління екологічного туризму дозволяє в повній мірі враховувати теорію регіонального економічного розвитку, теоретичний метод екологічної економії, а також регіональний комплексний метод дослідження географії, здійснювати «внутрішньогалузевий контроль і позагалузевий розвиток», а також координувати вирішення протиріччя між економічною ефективністю та екологічною безпекою дестинацій екотуризму.

Висновки узагальнюють отримані результати, ілюструючи їх взаємозв'язок із поставленими завданнями та метою дослідження.

Мова і стиль роботи відповідають вимогам наукового стилю.

У дисертаційній роботі авторкою поставлено за мету розробити теоретичні, методичні і прикладні засади організаційно-економічних основ управління туризмом. Були розглянут такі задачі: 1) ознайомити з передісторією дослідження, значенням, теоретичними досягненнями та змістом дослідження; 2) визначити поняття туристичної індустрії, міжнародної конкурентоспроможності та міжнародної конкурентоспроможності туризму, а потім проаналізувати теорію порівняльних переваг; 3) описати стан туристичної галузі з точки зору стадії розвитку, масштабів торгівлі, в'їзних і вихідних ситуацій і пов'язаного з ними промислового розвитку; 4) виміряти міжнародну конкурентоспроможність туризму Китаю за допомогою таких показників, як частка ринку, виявлений індекс порівняльних переваг та індекс торгової конкурентоспроможності, а також оцінити рівень розриву з туризмом інших країн; 5) якісно проаналізувати фактори, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність туристичної галузі Китаю, потім вибрати залежні та незалежні змінні для створення регресійної моделі для кількісного аналізу факторів впливу; 6) на основі результатів дослідження надати пропозиції щодо підвищення міжнародної конкурентоспроможності Китаю в туризмі.

Основні наукові результати дослідження полягають в наступному:

1. на основі векторної авторегресії даних часових рядів розвитку туризму встановлено, що існує довгострокова рівноважна залежність між

валютним доходом Китаю від туризму та валовим доходом від внутрішнього туризму та їх відповідним ВВП, а довгостроковий ефект становить 99% відповідно. Завдяки створенню моделі VAR для розвитку туристичної індустрії Китаю та економічного зростання, у довгостроковій перспективі побудована збалансована модель подальшого розвитку туризму Китаю;

2. проведений візуалізований картографічний аналіз за параметрами: розподіл країн/регіон, розподіл установ, розповсюдження журналів, співвходження ключових слів тощо, що дозволило визначити стан розвитку цієї галузі за останні 15 років, визначити її дослідницькі гарячі точки та межі, а також забезпечити точку відліку для досліджень екотуризму;

3. на основі теорії маркетингу, побудовано систему теорії бренд-маркетингу туристичної дестинації, виходячи із загальних інтересів регіону та представлено бренд-маркетинг туристичної дестинації в Україні як кейс-стаді, починаючи зі статус-кво маркетингу туристичного бренду в Україні;

4. досліджено та оцінено застосування мобільної електронної комерції в екотуризмі за допомогою методу PEST-аналізу через аналіз конкретного способу застосування мобільної електронної комерції в екотуризмі, і зроблено висновок, що туризм є найбільш підходящим продуктом для мобільної електронної комерції, і поєднання цих двох факторів може краще сприяти розвитку екотуризму та покращити економічні вигоди;

5. розуміння статус-кво імпортно-експортної торгівлі туристичної галузі в Китаї та Україні шляхом визначення конкретного індексу для порівняння міжнародної конкурентоспроможності.

Наукове і практичне значення дисертації не викликає сумнівів. Науково-практичний результат дослідження полягає у формуванні теоретико-методичних засад для забезпечення ефективного управління туристичною галуззю у Китайській Народній Республіці. Результати дослідження, висновки та рекомендації, що містяться в роботі, можуть бути імплементовані в практиці діяльності як державних установ так і організацій, що залучені до процесу управління галуззю туризму, а також туристичними фірмами. На основі отриманих результатів та сформульованих висновків може бути вдосконалений процес прийняття рішень у таких організаціях.

Чжан Лянфень у дисертаційній роботі продемонструвала високий рівень теоретичної обізнаності щодо розуміння концептуальних положень з управління організаційно-економічними основами менеджменту туризму. Аналіз звіту про результати перевірки на плагіат показав відсутність подібності з іншими текстами, а отже – і підстав для сумнівів у академічній доброчесності дисертантки. Наукові ідеї та положення, на які спирається авторка у дисертаційній роботі, містять належні посилання.

За темою дисертаційного дослідження опубліковано 10 наукових праць, з яких 3 статті – у фахових наукових виданнях України, та 1 стаття – у науковому виданні, що індексуються Scopus. Опубліковані за матеріалами дисертації тези у збірниках наукових конференцій (6 публікацій) забезпечують належну апробацію результатів наукового дослідження. Наукові публікації належною мірою розкривають зміст отриманих дисертанткою наукових результатів та зміст дисертаційної роботи.

Результати наукового дослідження пройшли належну апробацію: доповідались та обговорювались під час роботи міжнародних наукових конференцій в Україні: конференції викладачів та аспірантів у Сумському національному аграрному університеті (м. Суми, Україна, 2018-2021 рр.); Міжнародна науково-практична конференція «Економічний та соціальний розвиток України у XXI столітті: національне бачення та виклики глобалізації» (9 – 10 квітня 2019 р., м. Тернопіль); Науково-практична конференція «Розвиток економічної системи країни в контексті міжнародного співробітництва» (10 вересня 2019 р., м. Ужгород)

Оцінюючи дисертаційну роботу позитивно, вважаю за необхідне вказати і на певні дискусійні питання:

1) Які можуть бути ключові фактори, що впливають на довгострокову рівноважну залежність між валютним доходом Китаю від туризму та валовим доходом від внутрішнього туризму? Як ці дані та модель можуть бути використані для прогнозування майбутнього розвитку туристичної індустрії в Китаї?

2) Які висновки можна зробити з візуалізованого картографічного аналізу щодо розвитку туризму за останні 15 років? Як ця інформація може служити основою для подальших досліджень та розвитку стратегій у галузі екотуризму?

3) Яким чином система теорії бренд-маркетингу туристичної дестинації може вплинути на залучення туристів в Україну?

4) Як можна оптимізувати бренд-маркетинг туристичної дестинації, враховуючи загальні інтереси регіону?

5) Які можливості та виклики виникають при застосуванні мобільної електронної комерції в екотуризмі згідно з PEST-аналізом? Як ці аспекти можуть сприяти або обмежувати розвиток екотуризму та його економічні вигоди?

6) Які основні висновки можна зробити з порівняльного індексу міжнародної конкурентоспроможності туристичною галуззю в Китаї та Україні? Як ці дані можуть бути використані для поліпшення конкурентоспроможності обох країн у світі туризму?.

Втім, вищенаведені питання не знижують загальної високої оцінки дослідження, виконаного Чжан Лянфень, а формують базис для подальшого наукового пошуку. За результатами детального розгляду дисертаційної роботи та наукових публікацій Чжан Лянфень, слід відмітити наукову зрілість здобувачки, її здатність до проведення самостійних досліджень на високому науковому рівні. Рецензована дисертаційна робота є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що характеризується цілісністю, вагомим теоретичним і прикладним значенням.

Дисертація Чжан Лянфень на тему: «Організаційно-економічні основи менеджменту туризму» повністю відповідає спеціальності 073 «Менеджмент», вимогам п. 6 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 12.01.2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40. Відтак, дисертаційна робота може бути рекомендована для розгляду на засіданні разової спеціалізованої вченої ради, а її авторка – Чжан Лянфень – для присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Рецензент

Завідувача кафедри туризму

Сумського національного

аграрного університету,

кандидата педагогічних наук, доцент

Олександр КОВАЛЕНКО

